

متن محوری در هرمنوتیک نقطه مقابل امامت محوری است

متن محوری حاکم بر جریان هرمنوتیک نقطه مقابل امامت محوری است؛ جریان مباحث هرمنوتیک با امامت محوری فاصله دارد و کسانی که در تاریخ اسلام «حسبنا کتاب الله» گفته‌اند، در همین بخش دسته‌بندی می‌شوند.

متن محوری حاکم بر جریان هرمنوتیک نقطه مقابل امامت محوری است؛ جریان مباحث هرمنوتیک با امامت محوری فاصله دارد و کسانی که در تاریخ اسلام #171؛ حسبنا کتاب الله گفته‌اند، در همین بخش دسته‌بندی می‌شوند.

ابراهیم فیاض، دانش آموخته حوزه و دانشگاه و عضو هیئت علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، ساخته شدن فیلم موهن #171؛ بی‌گناهی مسلمانان را دارای زمینه و پشتوانه‌ای تئوریک دانست و گفت: آنچه را که ما امروز شاهد آن هستیم، باید به عنوان نتایج و لوازم نهایی جنگ میان رویکرد یهودی با محوریت‌بخشی به متن و رویکرد مسیحی مفسر محور در نظر گرفت که رویکرد متن محور با غالب شدن، به دنبال گستردن خود به جهان اسلام است.

توهین به پیامبر اسلام(ص) برآمده از ساختار اندیشه یهودی است

فیاض با بیان این که توهین به پیامبر اسلام(ص) برآمده از ساختار اندیشه یهودی است، اظهار کرد: یهود متن محور است؛ یعنی کتاب تورات و آن چه در قالب تلمود و ... به عنوان تفسیر تورات به آن اضافه شده، برای آنان مهم است. در یهودیت توحید نیز محوریت دارد، اما با تأکیدی که بر متن صورت می‌گیرد و با فاصله‌ای که به جهت عدم توجه به مفسر، میان متن و مؤلف برقرار می‌شود، تفسیر براساس متن اهمیت پیدا می‌کند. بنابراین یهود کتاب محور و فقه محور است و از همین مسیر، بیان آن، بیانی تاریخی و اجتماعی به شکلی خاص می‌شود و عناصر روانشناختی در آن نقش چندانی ندارد. چنین چیزی را به وضوح می‌توان در تلمود به عنوان تفسیر تورات دید.

یهودیت در نفی خود نسبت به انسان کامل که در برخوردهای آنان نسبت به موسی(ع) و آزار و اذیت پیامبران و همچنین تلاش برای کشتن عیسی(ع) جلوه‌گر شده است، در واقع به نفی امامت پرداخته و اگر به مقوله پیامبری نیز اذعان کرده است، پیامبران را صرفاً آورنده کتاب و نه امام، هدایتگر و مفسر کتاب می‌داند

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران با اشاره به رویکرد مسیحیت عنوان کرد: اما در مسیحیت وساطت مفسر جدی است و انسان کامل به عنوان مفسر، محور قرار می‌گیرد. به همین جهت متن چندان از اهمیت برخوردار نیست و حضرت عیسی(ع)، خود، واسطه و مفسری است که تقریباً جای متن را می‌گیرد و خود ایشان و گفته‌هایشان توسط حواریون مورد تفسیر قرار می‌گیرد. در این جا محوریت با حواریون به عنوان مفسران است و در همین جهت انجیل را کتابی می‌بینیم که عناصر انسان‌محورانه و مؤلفه‌های روانشناختی در آن برجسته است.

رویکرد متن محور یهودی، همبسته با تم #171؛ مرگ خدا به عنوان مؤلف

فیاض در ادامه با اشاره به تم‌های #171؛ مرگ مؤلف و #171؛ مرگ خدا، رویکرد متن محور یهودی را همبسته با تم #171؛ مرگ خدا به عنوان مؤلف دانست و خاطرنشان کرد: اگر شما متن محور باشید، خواهید گفت که خدا نیز دیگر در تفسیر متن دینی دخالتی ندارد؛ ریشه‌های مرگ خدا را می‌توان در این جا دید. در واقع مرگ مؤلف گویای این نکته است که یهود پیش از این که به نفی هدایتگری و مفسر بودن پیامبران خود در عمل بپردازد، در معنا خدا را مرده دانسته است؛ همچنان که در قرآن آمده است که #171؛ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ؛ و یهود گفتند دست خدا بسته است» (مائده/ 64). در چنین رویکردی مخاطب می‌ماند و تاریخ و زمانه او و کتابی که بدون هیچ‌گونه اضافه به انسان مفسر خاص باید مورد تفسیر قرار گیرد.

نفی امامت از طریق مرگ خدا و متن محوری/ تقابل متن محوری و امامت محوری

این دانش آموخته حوزه و دانشگاه افزود: یهودیت در نفی خود نسبت به انسان کامل که در برخوردهای آنان نسبت به موسی(ع) و آزار و اذیت پیامبران و همچنین تلاش برای کشتن عیسی(ع) جلوه‌گر شده است، در واقع به نفی امامت پرداخته و اگر به مقوله پیامبری نیز اذعان کرده است، پیامبران را صرفاً آورنده کتاب و نه امام، هدایتگر و مفسر کتاب می‌داند. نتیجه این جریان همان چیزی است که امروزه در هرمنوتیک از آن سخن گفته می‌شود که فقط ما مانده‌ایم و زمانی که در آن واقع شده‌ایم و تفسیری که در این دور زمان از کتاب مقدس برمی‌داریم.

فیاض با اشاره به این که متن محوری حاکم بر جریان هرمنوتیک نقطه مقابل امامت محوری است، بیان کرد: جریان مباحث هرمنوتیک با امامت محوری فاصله دارد. این موضعی است که در تاریخ اسلام و در بین گروه‌های اسلامی نیز بی‌سابقه نیست و کسانی که «حسبنا کتاب الله» گفته‌اند، در همین بخش دسته‌بندی می‌شوند. آنان می‌گویند که نیازی به امام و مفسر ندارند، چرا که متن محورند و کتاب را کافی می‌دانند و از همین رو به کوبیدن و نفی امامت می‌پردازند؛ همچنان که یهود به تخطئه و آزار پیامبران اقدام کردند.

آنچه را که ما امروز شاهد آن هستیم باید به عنوان نتایج و لوازم نهایی جنگ میان رویکرد یهودی با محوریت بخشی به متن و رویکرد مسیحی مفسر محور در نظر گرفت که رویکرد متن محور با غالب شدن به دنبال گستردن خود به ساحت اسلام است

وی با اشاره به بشری تصویر شدن پیامبران الهی در کتب مقدس یهودی گفت: یهودیان مسائلی را به پیامبران خود نسبت می‌دهند که در شأن یک پیامبر نیست. در مواجهه با حضرت عیسی(ع) نیز، در حالی که مسیحیان نوعی الوهیت برای عیسی(ع) قائل می‌شوند، یهود دست به تخطئه و پایین آوردن شأن او می‌زند و او را مرتد از دین خدا یا فاسد معرفی می‌کند.

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران ادامه داد: در بین گروه‌هایی از مسلمانان نیز پیامبر(ص) فقط در وحی معصوم دانسته می‌شود و ایشان را در سایر حوزه‌ها و موضع‌های زندگی‌اش معصوم نمی‌دانند. در واقع در این نگاه بر جنبه «أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ؛ من بشری چون شمایم» تأکید می‌شود و «يُوحَىٰ إِلَيَّ؛ به من وحی می‌شود» برای آنها اهمیت ندارد و آن را کم‌رنگ یا نفی می‌کنند و جایگاه پیامبر(ص) را پایین می‌آورند.

ولایت در قالب مفهوم اضافه تفسیری، تبیین‌کننده نسبت فرد شیعه با کتاب مقدس

وی با اشاره به این که جریان فکری شیعه از این گونه آسیب‌ها به دور است، گفت: در شیعه هم متن و هم انسان کامل مورد توجه است، اما آنچه که نسبت فرد شیعه با متن را شکل می‌دهد و تعریف می‌کند، اضافه تفسیری است که همان ولایت انسان کامل است. در واقع این ولایت با پرتوافکنی خود، چه در حضور و چه در غیاب، تفسیر را شکل می‌دهد و همین ولایت در قالب مفهوم اضافه تفسیری تبیین‌کننده نسبت فرد شیعه با کتاب مقدس یعنی قرآن است.